

SZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA

Éves előfizetésben átvéve:
Egy évre ..... 16 h.
Félévre ..... 8 h.
Helyben házhoz hordva:
Egy évre ..... 20 kor.
Félévre ..... 10 kor.
Külföldre postán szállítva:
Egy évre ..... 24 kor.
Félévre ..... 12 kor.
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hét első
ünnepe utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XII. évfolyam 280. szám.

Nagyvárad

Csütörtök, 1916 december 7.

Bukarestet elfoglaltuk.

Budapest, december 6. (Saját tudósítónk telefonjelentése.)

Berlinből jelentik hivatalosan: Bukarestet elfoglaltuk. A császár elrendelte, hogy Poroszországban és Elzász-Lotharingiában a harangok megkonduljanak s a házakat fellobogózzák.

Bukarest a mienk.

A háberu egyik legnagyobb győzelmét jelentette tegnap a hivatalos hír: Bukarestet elfoglaltuk. Diadalmamor, a győzelem paroxizmusa vesz erőt rajtunk, ujjongva hirdetjük a velünk együtt örvendzőknek ezt a roppant borderejű győzelmet, melyhez foghatót még nem értünk meg, mert ez a győzelem eldöntötte a háboru sorsát. Ellenségeink Románia beavatkozásától várták teljes leveretésünket s ime minden másképp történt. Az igazságos Isten javunkra fordította a legnagyobb csapást. Diligens Deum omnia cooperantur in bonum, az Isten mindent jóra fordít azoknak, kik őt szeretik.

Az ellenséges világ rég belátta már, hogy bennünket leverni lehetetlen, csak a kiéheztetéssel lehetne bennünket megadásra kényszeríteni. Azt hitte az ellenség, hogy ha sikerül a már évek óta ádáz gyűlöltre izgatott oláh csőcseléknek, az inferioris oláh államot háboruba vinni ellenünk, akkor megfoszt bennünket a kenyértől, a petrollemtől, a benzintől, az olajtól, melyet Románia szállított drága aranyért, akkor beáll az éhhalál

nálunk s kiejtjük kezünkől a fegyvert. Hindenburg megmondta mindjárt: az oláh háborunak csak örülni lehet, mert az átkozott pozíciós háborunak véget vet s véget vet gazdasági kizsárolásunknak is, melyet Románia üzött velünk kényre-kedvre.

Aggódva hittünk Hindenburgnak, s ime szava mégis beteljesedett. Románia mérhetetlen kincse: buzája, petroleuma, benzinje, olaja a mienk. Bukarest, a romlott, kéjelgő város elesett s vele elesett Románia. Most már Romániában felbomlott minden, futó hadai szétszűllve nem állhatnak meg a Szerethig s ezzel felszabadul a Duna vonala is egészen a Galac-Tulcea vonalig, a mienk Kis és Nagy-Oláhország s Romániából nem maradt meg más mint Moldva egy része.

Az ántánt már tudta előre ezt a kérélhetetlen véget. A franciák jajgatása ezt jelezte s a gögös angol a kétségbeesés izgalmával leste. Most már értjük: ez idézte elő Asquith bukását és az angol kormány lemondását.

Az utolsó táviratok még Bukarest elkeseredett védelmét adták hírül, 27 ezred katonáiból esett fog-

lyul 12,000 ember, tehát százezer főnyi oláh hadsereg vérzett ott Bukarest védelmében az Argesu folyónál Mackensen hadaival szemben. Számbeli túlerőről szólott a hivatalos jelentés, melyet csak a nyugatról és délről érkező átkaroló ellentámadás tudott visszavetni. Az oláhok tudták, hogy itt hazájuk sorsa van kockán. Most már vége!

A diadal napján hálával tekintünk a győző felé: Mackensen a hős vezér magasztalásunk, dicsőítésünk, ünneplésünk tárgya s a dicső német, bolgár, török hadsereg, mely a diadalt kivivta hős csapatainkkal együtt.

A császár szavára megkondultak a harangok, imára hívják: a győzelem napján leborulva adjunk hálát a megszabadító Istennek, aki a győzelmet adta.

BUKAREST.

Az elfoglalt Bukarest Oláhország fővárosa és az oláh király székhelye volt. A Dimbovica folyó mindkét partján fekszik 280 Km nyire nyugatra a Fekete tengertől. Kerülete körülbelül 28 km., területe 30 km.² A síkságon fekvő várost egyformán érik az északi és déli szelek, minélfogva éghajlata nagyon változó, de egyformán száraz. A város képe festői, sok kertje van, a házakat csillogó bádogok fedik, templomainak kupolás tornyai keleti színeket kölcsönöznek a városnak. Bár külvárosa elég rendetlenek (szűk és kövesetlen utcák) azért az oláhok előszeretettel hívták fővárosukat „Kelet Párisának.” Központi része meg is érdemli e nevet, mert széles utcái tiszták és rendesek. Legszebb utcája a Boulevard, a Calea Victoriei, továbbá a Carol és Lipsaci utcák. E három utóbbi egyúttal a kereskedelem és forgalom központja.

Bukarest lakossága békeidőben 295.212

Markovits és Weinberger cég téli újdonságai

megérkeztek

és pedig: Szövetek, selymek, barchetek, flanellek, blousok, pongyolák, kész női és férfi fehérneműek, valamint ernyők. — Különös figyelmet érdemel a nagy választéku női őszifelőltő és köpenyraktár, mely a legsolidabb olcsó árban lesz kiárusítva. Costümruhák saját műhelyünkben közismert jó és divatos kivitelben készülnek. Intézeti gyermekfehérneműek, harisnyák, kötények.

Telefon 11-09

főre rugott. Majd a várost Brialmont táborok tervei szerint megerősítették és külső erődíjmellettl látták el. Van számos parkja, sétaterülete, köztük a Chaussée és a híres Cotroceni park, körülbelül 130 kisebb-nagyobb temploma van, számos impozáns középülete. A város csatornázása fogyatékos, ivóvize rossz.

Bukarestben székel a király és a törvényhozás, a román egyház metropolitái, valamennyi felső polgári és katonai hatóság. Több könyvtára, felső és középiskolája, 10 polgári kórháza és több színháza van. Ujság körülbelül 20-25 jelent meg naponta az oláh fővárosban.

Bukarest városát a mondta szerint egy

Bucur nevű pásztor alapította, s csak a XIV. században választotta az oláh fejedelmek székhelyévé. Miroca vojvoda, az Oláhország hivatalos és végleges fővárosa csak 1716-ban lett a fanarioti kornak kezdetével. 1789-től 1791-ig magyar kézen volt. A dri-nápolyi béke után (1829) rohamosan fejlődött és mintán 1859-ben és 1862-ben Oláhország és Moldvország „Románia fejedelemségé”-gé egyesült, Bukarest lett az állam fő- és székhelye.

Bukarestben három ízben kötöttek békét és pedig Oroszország és a porta 1812. május 28-án, Szerbia és Bulgária 1886. március 3-án, végül a balkáni háború híres bukaresti békéjét 1913. augusztus 10-én.

Ullmann Sándort felmentették.

Augusztus 23. óta tárgyalja a nagyváradi királyi törvényszék gyorsított ügyekben ítélkező I. tanácsa azt a bűnperit, amelyben Ullmann Sándor, a nagyváradi Kurländer és Ullmann cég vezérigazgatója, Kepes Samu, Weiser Izsák és Galter Frigyes szerepeltek vádlottakként. Tegnap ezt a pert ítélettel fejezte be a törvényszék. Felmentette Ullmann Sándort és két társát. Egyet elítélte.

Mi annak idején megírtuk, hogy nem tudjuk megérteni a vádat, a kriminálpszichológia összes segédesszéjeivel sem. A felmentő ítélet a kérdésünkre magadta a kielégítő választ. Nem vétkezőnek mondta ki őt.

Az ügy tehát itt befejezést nyert. A bírák, ügyvédek, szakértők együttes fáradságtalan fáradozásának eredménye ez ítélet, amely igazságszolgáltatásunk igazságkereső munkájáról tesz bizonyosságot. S ebben előljárt Balás Elemér dr., a kiváló elnök, akinek a védők ellismerték képességeit s makulátlan törvénytiszteletét.

Este 6 órakor hirdette ki a törvényszék az ítéletet a zsúfolt teremben.

Az ítélet így hangzik:

— Öfelsége a király nevében! A nagyváradi törvényszék a gyorsított eljárás szabályai szerint Ullmann Sándor, Weiser Izsák, Kepes Samu és Galter Frigyes bűnügyében, részint a nyilvánosság kizárásával lefolyt tárgyalás és a vád, valamint védelem meghallgatása után következőképpen ítélte:

Ullmann Sándor, Kepes Samu és Weiser Izsák vádlottakat a hadiszállítás körül visszaélés és felbujtás büntetnének vádjára alól felmenti. Galter Frigyest ellenben a hadviselés érdekei ellen elkövetett egyrendbeli vétségben, hogy mint az ungvári cs. és kir. élelmezési raktár fő-tisztje, a katonai kincstár és a Kurländer és Ullmann-cég közötti szerződés létrehozása fejében 6700 korona körüli összeget követelt és fogadott el, — bár ez hivatali kötelessége megszegésével nem járt — bűnösnek találta s ezért egy évi fogságra

ítélte, azonban az elszenvedett vizsgálati fogsággal kitöltöttnek veszi és elrendeli azonnali szabadlábrahelyezését.

Elrendeli továbbá, hogy a Pesti Haza Elő Takarékpénztár Baross téri fiókja által kiállított, Galter Frigyes tulajdonát képező 89250 korona betéti könyv — 6400 korona elvonása és a nagyváradi ügyészséghez való átutalása után a bűnügyi zár alól feloldva tulajdonosságának visszaadásáért, ugyan-olyan kiszolgáltatásért az Egyesült Biharmereszi és Központi Takarékpénztár által letétbe helyezett 600.000 korona értékű értékpapír és azok szeivényei.

Az indokolás.

A Kurländer és Ullmann cég a háború kitörése óta különböző helyeken állomásozó 36 csapatot és katonai menhelynek szerződéses szállítója volt, a szállított árak értéke körülbelül kétmillió koronára tehető. Hat esetben merült fel gyanú a cég ellen, hogy meg nem felelő árut szállított a nagyváradi, bricskői, ungvári, munkácsi, beszercei és a 4 honvédszállóhoz 15. menet-zászlóalj részére eszközölt szállításoknál, miért is a cég vezérigazgatója, Ullmann Sándor, valamint Kepes Samu, Weiser Izsák és Galter Frigyes vád alá került. A vádhatóság képviselője a tárgyalás során több vádpontot elejtett és ennek következtében, mivel pótmegánvádnak helye nincs, az eljárást megszüntetni kellett. Vádlóval maradt Ullmann Sándor és Kepes Samu mint felbujtó, hadviselés érdeke ellen elkövetett 1-1 büntet-tel azért, mert 1914. évnek a mozgósítást követő felében Menkesch Lipót nagyváradi élelmezési főtisztet 7000 korona összeggel kötelességének megszegésére szándékosan rábirták, Ullmann Sándor mint felbujtó ellen azért, mert Ujhelyi Ármán és dr. Kaba Vilmos élelmezési járulékot 500-500 koronával rávette, hogy Menkesch üzemeltet elnézzék. A vád többi része magában foglalja az összes vádlottak cselekményeit. Csak egy szállítási visszaélés van a vádpontok között, az összes többi vádpont a megvesztetés cselekménye körül mozog. A vád anyag gerince, hogy három tiszt, Menkesch Lipót, Bernátsik Lajos és Galter Frigyes kötelességüket követték el és nemcsak térítési áron, hanem azon felül is eszközöltek vásárlásokat. A törvényszékre tartozott annak megállapítása, hogy kaptak-e pénzbeli ajándékokat és az a cél vezette-e Ullmann Sándort és két

társát, hogy a nyújtott ajándékokkal a tiszteket kötelességük megszegésére bírják?

Megállapította a törvényszék első sorban azt, hogy a térítési ár nem egyenlő fogalom a vételárral a szabad egyezkedéssel. Csak a rekvirálással adhat az állam térítési árat, de ez az ármegállapodás egyoldalú, mert a rekvirálás alkalmával az állam a hatalom szavával nyúl a magántulajdonhoz. Az ily egyoldalú hatalommal megállapított térítési ár nem lehet azonban sem minimális, sem maximális ára egy szabad kereskedelmi egyezség útján eladott árunak. A szabadkereskedelem ármegállapításánál nem lehet zsínórmértékül venni a rekvirálási térítési árat, itt egyedüli határ a kereskedelmi tisztesség.

A törvényszék megállapítja, hogy a szabadkereskedelemre épp olyan szüksége van a veszélyben lévő államnak, mint a határokat védő hadseregére.

A kereskedőnek természetes joga és kötelessége, hogy szállításokhoz és minél előnyösebb szállításokhoz jusson. A szállítások jelen esetben kifogástalanok, korrektek és tisztességesek voltak, a szállítási visszaélés vádját maga a vádhatóság is elejtette. Ennek a kereskedőnek pedig, aki kötelességeinek így felel meg, nem lehet oka és célja, hogy hatósági közegeket megvesztetessen. A kihallgatások során bizonyítást nyert, hogy a szóbanlevő személyek közreműködésükért résztköveteltek a haszonból. A megvesztetés esete nem áll fenn. Menkesch, Bernátsik és Galter megbizonyítottan minden hozzájuk forduló személytől pénzt követeltek, különösen Menkesch, aki a zubbonya zsebébe tette a pénzesborítékokat. A dr. Kaba Vilmosnak átadott 1000 korona ügyvédi díjazás volt és az ügyvéd az összegből szívasságtól adott Ujhelyi Ármának 500 korona kölcsönt. A hadiszállításra vonatkozó egyetlen vádpont is elesett s így vádlottakat felmenteni kellett.

Ítélethirdetés után

Baróthy Pál főügyész helyettes Ullmann Sándor, Kepes Samu és Weiser Izsák felmentése miatt, Galter Frigyest pedig súlyosbításáért bejelentett semmisségi panaszainak feuntartása mellett, semmisségi panasszal élt, Galter Frigyes szabadlábrahelyezéséhez hozzájárult és Kepes Samu, továbbá Weiser Izsák további fogvatartását nem kívánta.

A felmentettek meghiúsítottan vették tudomásul az ítéletet, ügyvédjeik összes bejelentett semmisségi panaszait visszavonták. Galter Frigyes és ügyvédje a bűnösség megállapítása miatt felelősséget.

A tárgyalást fél tíz órakor Balás Elemér elnök a következő szavakkal zárta be:

— Midőn elfjött a pillanat, hogy hosszú és fáradságos munka után megváltunk egy mástól, elismerésemet és legteljesebb köszönetemet fejezem ki azoknak, akik a felek részéről a tárgyaláson résztvettek és tudással, óriási mértékben hozzájárultak az igazság felderítéséhez.

Teherautó-soffőr, aki ily minőségben már volt alkalmazva, azonnali belépésre kerestetik. Moszkovits Adolf és fiai.

Keresek megvételre egy 12 személyes ezüst evőeszközt és egy komplet 12 vagy 24 személyes étkező szervist. Címeket kérek a kiadóhivatalba.

EMIR arcmosó

a legtokéletesebb készítmény izzadó, fényes, zsiros, atkás

(mitesseres) arcra! Értéktelen utánzatoktól óvakodjunk!

Naponta többször, ha arcunkat „EMIR”-rel bedörzsöljük, az arc rögtön csodás szép lesz, mintha valami mesés, lehetetlen-finom-ságu harmattal lenne bevonva. Egy üveg ára: 1 korona 50 fillér.

Kapható: **Németh Pál** gyógyszerész **Arany Kereszt** gyógyszertárában Szent László-tér. Városháza mellett. Csanda Endre „Rákóczi” gyógytárában, Csillag gyógyszertár Szaosvay-utca, a Vadász drogériában és Farkas István Apolló drogériájában.

Tüzérségi harc nyugaton.

Berlin, december 6. A nagyfőhadiszállás jelentései:

Nyugati harctér.

A Somme területen folyt tegnap is időnkint erőteljes tüzérségi harcok eltekintve lényegesen esemény nem történt.

Orosz támaszpontot foglaltunk el.

Keleti harctér.

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadserege. A Narajovka melletti állások az orosz tüzérségi élénk tüze alatt állottak.

József főherceg vezérezredes harcvonalai. Az Erdős Kárpátokban az oroszok a Tatár szorosától északra a Ludova mentén régyszer támadták meg bennünket. A Varch Debryn mellett ráknézve kedvező harcokban ejtett foglyok száma 270 főnyi légénységre, a zsákmány pedig 5 géppuskára és 4 árnáveleire emelkedett.

A Fausz völgyben az oroszoknak legelől levő vonalunk ellen irányuló erős nyomását a kevéssel hátrább előkészített állásban fogtuk fel.

Az ojtói szorosától északra csekély veszteségünk árán sikerült az oroszoknak egy támaszpontját elfoglalnunk 60 fogoly maradt a támadó németek kezén. A kézdívársárhelyi medencétől délre a Bafsa völgyben német és osztrák magyar csapatok vállalkozása a román állások jelentékeny részét 2 tiszttel, több mint 80 főnyi légénységgel és az ott felhalmozott sok lőszerrel együtt birtokunkba juttatta.

Bolgár győzelem Gradariceánál.

Macedóniai front.

A Csernától keletre, Gradaricea mellett folyt harcokban bolgár ezredek legyőzték a szerbeket, akik kezdetben az állás egy részébe bonyomultak. Tovább délre új harcok folynak.

Jelentékeny buzakészletet zsákmányoltunk.

Mackensen vezértábornagy hadserege. A diadalmasan előrenyomuló IX. hadsereg harcvonalai közelednek a Bukarest—Plojesti—Campinai vasúthoz.

E mozdulatok hatására slatt az ellenség kiűrtette a Sinajától északra fekvő állásait, amely helységet osztrák magyar csapatok este harc után elfoglaltak.

A dunai hadsereg az Argesu déli partján még románoktól megszálva tartott helységeket megtisztított és Bukarest felé nyomul előre.

A Duna mellett az oroszoknak kelet felől intézett támadásait visszavertük.

Az osztrák-magyar és német csapatok, amelyek Szivó ezredes vezetésével Oláhország délnyugati részében a rendetlenül hátráló román erőket követik, az

ellenséget az Oltnál harcra kényszerítették.

Az ellenségnek utját a folyam keleti partján elváltuk. Tegnap 26 tisztjét és 1600 főnyi légénységét elfogtuk és 4 ágyuját zsákmányul ejtettük. Ezenfelül dec. 5 én több mint 4400 főnyi románt fogtunk el.

A Bukaresttől északnyugatra húzódó vasút mellett jelentékeny buzakészlet jutott kezünkre, amelyet, mint a jelzőtáblák feliratai mutatták, az angol kormány vásárolt meg.

A Dobrudza arcvonalon nyugalm van. Ludendorff, első főszállásmeister.

Sinaját elfoglaltuk.

Az Olt alsó folyását elértük.

Keleti harctér. Budapest, dec. 6. (Hivatalos.) Mackensen vezértábornagy hadsereg harcvonalai. A dunai hadsereg az Argesu torkolatától nyugatra visszavert orosz támadásokat és Bukaresttől délnyugatra a folyó jobb partján fekvő helységeket megtisztította az ellenségtől.

Falkenhayn tábornok győzelmesen előrenyomuló osztrák-magyar és német haderői közelednek a Bukaresttől Plojestinát Campinába vezető vasútvonalhoz.

Osztrák-magyar csapatok északi irányban előrenyomulva Sinajánál visszaverték az ellenséget és megszállták a helységet. Szivó ezredes hadserege a Nyugat-Oláhországban elvágott román csapatokat maga előtt hajtva elérte az Olt alsó folyását. Új ütközetek fejlődtek, amelyek alkalmával huszonhat tisztest, 1600 főnyi légénységet 4 ágyút és 3 gépfegyvert szállítottunk be.

József főherceg vezérezredes hadsereg harcvonalai. A Balszka völgyben Sósmezőtől északnyugatra a románoktól támaszpontokat ragadtunk el.

Ez alkalommal a románok 150 embert, továbbá 2 gépfegyvert és különböző hadiszert veszítettek. Sultától északnyugatra egy erős orosz támadás egy kilométerrel hátrább, nyugatra fekvő második vonalba nyomott vissza bennünket.

A Ludova területén és a Tatárszorosától északnyugatra meghiusultak az orosz támadások.

E hó 3-ikán egy cs. és kir. repülőraj a Ciungi baraktáborot bombázta, több találatot ért el anélkül, hogy maga kárt szenvedett volna.

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadseregharcvonalai. Nincs különös esemény.

Olasz és délkeleti harctér. A helyzet változatlan. Höfer.

A pápa a háborúról

a kánoni kódex befejezése alkalmából.

Budapest, december 6. (Saját tudósítónktól.) Luganóból jelentik: A pápának a tegnapi ülés konzistoriumon mondott beszéde az olasz népnek szent, annak a bejelentésével kezdődött, hogy az egyház nagy hasznára szerencsésen befejezték a kánoni jog kódexét és rövid idő múlva életbe lépnek. Ilyenképpen megkönnyítik az évszázadok óta összegyűlt egyházi törvények és rendeletek anyagát, ugyazintén azok kánoni rendelet időszere, módosításának megismerését. A pápa hálásan emlékezett meg a kodifikálásban résztvevő elődeiről és ezek munkatársairól, különösen Gaspari bíboros államtitkárról. Ezután azt mondta a pápa, hogy a törvény megismerése könnyebbé teszi annak megismerését és az emberi társadalom összetartását és boldogulását.

Majd így folytatta: az összütközések rettentő öröke, amely most Európát pusztítja, világosm mutatja, hogy milyen rombolásokra vezet el az államoknak egymashoz való viszonyát szabályozó törvények megsértése. Ebben az általános nemzetközi felfordulásban látnunk kellett azt, hogy nagy

egyházi rangot viselő személyekkel, akik isteni és emberi törvények szerint sérthetetlenek, méltatlanul bántak. Láttuk számos békés polgárnak, anyai, hitvesi, gyermeki könnyek között való eltávolítását tüzhelyüktől, másutt nyílt városoknak és védtelen embereknek levegőből való megtámadását. Láttuk szárazföldön, tengeren elkövetett bántalmazásokat, amelyek borzalommal töltik el és megtépik lelkiünket. Amíg panaszkodunk a sok szerencsétlenségen és igazságtalanságon, bárhol és bárki által történnek is: bizalommal fohászunk az Istenhez, hogy a polgári társadalomra is hozzon boldogabb, nyugalmasabb időt, miképpen az egyházra nézve is szebb idő eljövételét jelent a most befejezett kódex. Adja Isten, hogy az igazságosság és jog ismét helyre állítsa a rendet és hogy minél hamarabb fölpirkadjon a várva várt béke hajnali sugara.

Végül közölte a pápa a konzistoriummal, hogy négy főpápnak bíborossá való emelését fentartja magának.

A képviselőház üdvözlése a győztes hadvezéreknek.

Budapest, dec. 6. (Saját tudósítónktól.) A képviselőház mai ülésén Szász Károly elnökölt.

Huszár Károly sürgős interpellációt jelent be az élelmiszerek elosztásáról.

A napirend előtt Ugron Gábor meleg, hálás szavakkal emlékezik meg hősiességünkről. Javaslatára a Ház József főherceget, Mackensent és Falkenhaynt üdvözlöli.

Ezután megválasztották a regnikoláris bizottság tagjait, majd az interpellációkra tértek át.

A székelyek felségítése.

Polónyi Dezső székelység segítése ügyében interpellálta meg a miniszterelnököt. Magyarországnak — mondotta — becsületbeli kötelessége, hogy ne engedje pusztulni a székelységet. Interpellációjában kérte, hajlandó-e a kormány a segélyezési akciókat azonnal megindítani.

Tisza miniszterelnök nyomban válaszol. Ma vagy holnap — mondotta — megjelenik a rendelet, amely az oláh betörés által sújtott vidék gazdasági fellendülését biztosítja. Az erre vonatkozó megbeszélések, megállapodások akkor történtek, amikor a miniszterelnök a belügyminiszterrel egy hónappal ezelőtt meglátogatta az oláh dulta vidéket. A választ tudomásul vették.

A katona képviselők szabadságolása.

Pallavicini György őrnagy a katonai szolgálatot teljesítő képviselők szabadságolása ügyében interpellál, felpanaszolja, hogy legutóbb a közvetlenül a képviselőházi tanácskozások befejezése után, amikor a képviselők már a frontra utaztak, egy parancs jelent meg, amely elrendeli, hogy a katona képviselők képviselőház utolsó ülése után vonuljanak be szolgálati helyükre.

A parancs a képviselőket már állomáson találta, tehát céltalan volt. Kifogásolja, hogy a parancs kiadása állítólag a miniszterelnök kezdeményezésére történt és hogy a király halála után nem történt sürgős intézkedés a katona-képviselők hazahívására, szabadságolására, hanem a lapokból kellett a szabadságolásról értesülniük.

Tisza miniszterelnök azt válaszolja, hogy ő kérte a szabadságolásokat és ő gyakorolt befolyást a szabadságolások megszűntetésére is. Az országgyűlés összehívása egy váratlan gyászos esemény folytán vált szükségessé, így könnyen érthető, ha az intézkedések nem történtek olyan gyorsan, mint az előretudott határidő esetén. A király halála utáni napon a katonai irodához fordult, ahonnan kérte és megkapta a szabadságolást.

A választ tudomásul vették.

A herceghalmi katasztrófa.

Mezőssy Béla a herceghalmi vasúti katasztrófa ügyében interpellál. A Herceghalom, voloczi, erdélyi sok frissen hantolt sír előtt meg kell állanunk — mondotta, — mert senki sincs, aki nem osztogna a szerencsétlenségek által sújtottak fájdalmában. Felszólította a miniszterelnököt, hogy a vasúti szerencsétlenségek által sújtottak hozzátartozóit a peres eljárás mellőzésével haldéktalanul részeseit a megélhetést biztosító segélyben mindaddig, amíg a bíróság teljes igényük felett határoz. Előterjeszti interpellációját, amelyben többek között kérte, hogy kinek rendeletére történt Komáromban a 3-as számú bécsi gyorsvonat első második részének cseréje és volt-e ennek befolyása a herceghalmi vasúti katasztrófára? Milyen volt a gyorsvonat sebessége? Ki parancsolta azt meg? Hajlandó-e a kormány a hadveze-

tőség terhére fontos vasúti vonalnak kétvágányúra való kiépítését elrendelni? Hala déktalanul terjessze a kormány a képviselőház elé a vasúti refakciók jegyzékét, szüntesse be a refakciókat és az abból származó bevételi többletet az államvasúti személyzet részére fizetési pótlékkul utalja ki.

Mezőssy után Harkányi miniszter válaszolt az interpellációra. Az interpelláció első kérdésére a vizsgálat befejezte előtt nem akar válaszolni. A vonatcseré nem a miniszteri kívánságra történt. A vizsgálat megindult, hogy ki adta ki az állítólagos rendelkezést. Az áldozatok családjaiknak kártalanítása iránt máris intézkedett. A háború alatt a bajokat nem beruházások hiánya, hanem a pénzhiány okozta, hanem az óriási forgalom. A bevonult személyzet egyes részének felmentése iránt lépések történtek. A refakciók kérdésében megjegyzi, hogy újabb refakciókat a kormány nem engedélyezett. Mezőssy és Harkányi újabb felszólalása után a választ tudomásul vették.

Az élelmelési mizériák.

Huszár Károly (sárvári) interpellál az élelmelési mizériák kérdésében. Az áruuzsora szabadon tombol, — mondotta, — az üzletek előtt napokig kell ácsorogtatni, hogy a legegészségesebbeket beszerzhessék. Figyelmet fordítsanak a petróleum, cukor- és sóhiányra, neha a sóbányák úszomban állanak. A Budapest melletti szénkereskedők óriási raktárakban felhalmozták a szénkészleteiket, de szén nem lehet kapni. A fő ipari cikkek árának maximalizálását terjesztette elő. Interpellációjában követeli, ne csupán a vagyonszerző társadalmi rétegek jussanak hozzá akadálytalanul az elsőrendű élelmiszeranyagokhoz, hanem a háború által legjobban sújtott szegényebb néposztályok is. Követeli a cipő-, ruha-, vasárúak maximalizálását. Választ nem kapott.

Az ülés vége három óra előtt.

A főrendiház ülése.

A főrendiház délután Jósika Samu báró elnöklésével ülésezett. A főrendek névjegyzékéből törölték Károly Ferencz József főherceget, felvették Andrásy Sándor grófot, aki képviselői mandátumáról lemondott. Ezután megválasztották a tizenkét tagot a regnikoláris bizottságba és pedig Czernoch János, Novák István, Zivkovicz György, Baltházár Dezső, Zsigmondy János püspököt, Appocai Sándort, Wlassics Gyulát, Kulmer Mikszláv grófot, Csárky Antalt, Desseffy Aurél grófot, Hadix Jánost és Plósz Sándort. Ezután az ülés véget ért.

Biharvármegye a múlt hóban.

Biharvármegye közigazgatási bizottsága tegnap tartotta meg december havi ülését.

Az ülésen dr. Miskolczy Ferenc főispán elnökölt. Az elnöklő főispán az ülés megnyitása után dr. Karácsonyi János bizottsági tagot üdvözlölte abból az alkalmából, hogy címzetes püspökké nevezték ki. Nagy elismeréssel emlékezett meg Karácsonyi érdemű munkálkodásáról, amelynek igen sokat köszönhet a tudományos világ. Kéri a jelenlevő püspököt, hogy eddigi ügybuzgó munkálkodását, amit a vármegye érdekében kifejtett, a jövőben is fejtsse ki a vármegye közérdekű ügyeinek intézésében.

Ugyancsak meleg szavakkal üdvözlölte a főispán Kiss István belényesi tanfelügyelőt, akit segédtanfelügyelői rangjából tanfelügyelővé nevezett ki a király.

Karácsonyi János püspök halásan kö-

szönte meg a főispán üdvözlő szavait és kijelentette, hogy mint eddig, úgy a jövőben is munkálkodni fog a vármegye érdekében.

Kiss István tanfelügyelő szintén hálattal fejezte ki köszönetét a főispánnak az üdvözlő szavakért.

Ezután a napirendre tértek át. Dr. Móricz Ernő vármegyei főorvos a vármegye területén fellépett hólyagos himlő terjedésére vonatkozó kimutatásait tudomásul vette a bizottság. A főorvosnak ama kifogását, hogy az egyes járások közigazgatási tisztviselői nem kezelik oly intenzíven a hólyagos himlő ügyét, az elnöklő főispán azzal a megjegyzéssel fogadta, hogy ma egyáltalán nem lehet kívánni azt, hogy a közigazgatási tisztviselők járják végig a járás lakosságát és ellenőrizzék a kiadott rendeletek végrehajtását, mert vannak járások, mint p. o. a vasvári járás, ahol a járási főszolgabíró teljesen egyedül van. Ily körülmények között tehát a közigazgatási tisztikar helyzetét még súlyosabbá nem lehet tenni.

Ezután a főorvos jelentését tudomásul vette a bizottság.

Ugyiszintén tudomásul vették a többi szakreferens jelentését is. Ezzel az ülés déli 12 órakor véget ért.

Királyi amnesztia Nagyváradon.

Félhivatalosan jelentették már, hogy IV. Károly király megkoronáztatása alkalmával igen széleskörű amnesztiát fog adni és a megkegyelmezés a közönséges bűnösök egy-némelyikén kívül kiterjed a politikai bűntevőkre is. Ez utóbbi rendelkezésnek messze kiható jelentőségét tulajdonítanak politikai körökben.

A beavatottak szerint ilyen nagyarányú amnesztiára, amilyen most készül, nem igen emlékeztek a mai generáció. Uralkodók trónralépésük alkalmával rendszerint élnek kegyelmezési jogokkal. IV. Károly király azonban, aki a nemzet súlyos megpróbáltatásának idején került Szent István trónjára, rendkívüli mértékben akar élni ezzel a kivételes kegyelmelemmel.

A legutóbbi amnesztia 1914-ben volt, amely azonban kisebb arányúnál fogva alig kellett feltűnést a közönség csak kíváncsisággal vette róla tudomást. Ez alkalommal inkább csak politikai bűnösök részesültek kegyelmelemben.

Az amnesztia meghirdetése előtt a királyi ügyészségeknek sok dolgot ad az úgynevezett kegyelmelemre ajánlás.

Az 1914. évben például az amnesztia meghirdetése előtt 3 nappal közölte az igazságügyminiszter a királyi ügyészségekkel, hogy terjesszék fel a szerintük megkegyelmezésre méltó bűnösöket. A nagyváradi királyi ügyészségen akkor Baróthy Pál vezetésével 3 nap és 3 éjszaka dolgozott az egész tisztviselői kar, mert a munka elvégzéséhez ugyyszólván az egész bünygyirattár áttanulmányozása szükséges, hogy az egyes bűneseteket törvénnyel megismerhesse az illetékes fórum.

Valószínű, hogy most több időt fog adni az igazságügyminiszter a kegyelmi kérvény felterjesztés elkészítéséhez, mert ilyen nagymérvű amnesztiánál hetek szükségesek a bűnesetek iratainak áttanulmányozásához.

Nagyváradon, ha a politikai bűnösök is kegyelmet kapnak, az igazságszolgáltatási perek elítélteinek olengedik a büntetést. Ha

a közönséges bűnösökre is kiterjed a királyi kegyelem, sok érdekes ember szabadul ki. Mladin Miklós kúrtosi vendéglős, akit a nagyváradi esküdtészek öt évi fegyházzal sújtott, szintén szabadulna, ha az ügyészség javaslatba hozza megkegyelmezését. Valószínű, hogy a gonosz ösztönökből keletkezett vagy nyereségvágyból eredő bűnesetek szereplői nem nyerneek kegyelmet. A hadseregszállítási perekből kifolyólag elítéltek megkegyelmezési ügye is bizonytalan, e kérdés kényes és megfontolást igényel.

Kétféle mérték a városházán.

A városi tisztviselők nagyobb része még a múlt hó folyamán megkepte azt a 25—35 százalékos háborús segítyt, amelyet ilyen módon tekintettel a rettenetes drágaságra a törvényhozás az összes tisztviselők részére kivétel nélkül megállapított. Sőt megkepte a tisztviselők eme csoportja beszerzési előleg címén ennek a 12 hónapra járó segítynek egyezre az 50 százaléka. Az idevona'kozó közgyűlési határozat záradéka úgy szól, hogy a háborús segítyek esedékes részletei kormányhatósági jóváhagyás előtt, felebbezésre való tekintet nélkül, kifizetendők. A tisztviselők másik és kisebbik csoportja, az úgynevezett nem ezoros értelembe vett közigazgatási alkalmazottak (egy elavult, a rendi világból ráukmaradt s 1912-ben feloldott régi törvény megállapítása szerinti) nem részesültek ilyen fizetésemelésben az állam részéről, mintha a tanszemélyzet, a fogyasztási adóhivatalok, városi könyvtár, a vámok, anyakönyvi hivatal alkalmazottai nem éppen olyan fontos munkát teljesítenének állami szempontból is, mint például a számvéve, levéltáros, közgyám és városgazda. Ezeknek azonban megadta a háborús segítyt s város saját pénztára terhére, de már ezt a határozatot csak 15 napi közszemlére való kitétel, felterjesztés és jóváhagyás után lehet és szabad csak végrehajtani.

Nem lenne elkeseredés és zúgolódás e kétféle mérték miatt, ha az idevona'kozó közgyűlési határozat már fölment volna a belügyminiszterhez, de dacára, hogy a felterjesztési határidő óta 14 nap telt el, az egyik érdekelt tisztviselőnek, aki a miniszteriumban a határozat jóváhagyását sürgette azt a felvilágosítást adták, hogy biz' az még ide föl sem érkezett.

Hát ez sehogysem jól van így! Ez ezen sürgősen segíteni kell.

Egyik tisztviselő olyan mint a másik, becsülettel végzett munkája mindenkinek egyformán értékes a köz szempontjából; egyenlőnek kell tehát lenni a mértéknek is, amelylyel ezt a munkát értékeljük.

Bizunk a polgármester páratlan igazságszeretetében s hisszük, hogy ő maga veszi kezébe ezt az elmérgesedni induló ügyet s nemcsak az érdekelt tisztviselőket megnyugtató módon intézi ezt el minél előbb, de elintézi úgy, hogy azt a közönség is teljes megnyugvással fogadja.

* **Köhögés, hurut, rekedtség és elnyálkásodás ellen gyors és biztos hatású szer a Farkas féle hurut szeletke.** Ára 1 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B. Tejkonzerv is kapható.

Az árdragítás és a büntetés.

Nagyon szeretem a jó vicceket és így különösen jól mulattam a hatóság legutóbbi fogásain, amelylyel óriási készlet élelmi és fogyasztási cikket csipett olyanoknál, akik soha életükben ezekkel az árukkal nem keverkedtek.

Ennek a viccnek többféle mulattató oldala van, amelyeket most ki fogok domborítani, de a legjobb viccet utoljára hagyom. Nagyon kedves például a dologban az, hogy 1. bejelentés nélkül nemcsak lakni, de éven át kereskedni is lehet. Mert hiszen a megcsipett urak jórésze nem is nagyváradi lakos és ha sem volt jelentve; 2. hogy a mi hatóságunk csak akkor mozdult meg, amikor a közszükségleti cikkek ára az ezer százalékon felüli emelkedést is elérte; 3. hogy mily kevés hatása — mit kevés! — hogy mennyire nincs hatása nálunk a kormányrendeletnek — egy némely galicijai? . . . Hiszen — úgy tudom — szigorúan megtiltották már a háboru elején a készletmozgást is, az árdragítást is? De a rendeletből kifelejtettek valamit, amittől ezek a paraziták félnek! Az egyetlen, ami iaponál! — A köteleit!

Elzárás? Ütés? Mi az ezeknek, akik a legnagyobb rosszaságot, puztulatást, vérözönt — legfelsőbb üzletnek használták föl? — Újra? — Pihenni! A rablás, család után! Számolni a csöndben az ezreket a tízezeket, a százezeket, melyeket 1—2 év alatt összeharcsoltak és aminek összeszámlására „üzlet” alatt nem volt idejük!

Köteleit nekik! És még valami egyebet!

A vice csattanója ugyancs most jó! A megtalált és bűnös szándékkal, meg nem engedett módon összeharcsolt készletet a rendőrség lefogálta és a városi élelmező hivatal rendelkezésre bocsátotta! Ugy-e bár így van? Lehetetlen másként elképzelni! Lehetetlen feltételezni, hogy azt a készletet érő készletet meghagyták volna a jogtalan tulajdonos kezében! Tehát a városé lett; azé a testületé, amely ezt az óriási várost már évek óta — a legnagyobb nehézségek dacára — éllelmezi.

Amde — ez a kérdés — mi' az áron? Hát, hát fojtogat a kacagás, mert igen jó vicc van kitétel, — valószínűleg a mai forgalmi áron! Vagy például a diót véve: ki' az áron! 4 korona áron! Hahaha! . . . A szappant mondjuk 6 koronával Brühühü! . . .

A diót — a szegény galicijai és nem galicijai — még októberben 1 koronával vehette a piacmilonkiat és most 1 fél hónap múlva el kell vesztetnie 4 koronáját! Hát nem jó vicc ez? Így tönkretenni a jámbor üzletembert az ő számításában! Potom 300 percent nyereséggel szurani ki a szemét 1 fél hónapi időre, mikor 6 — 3—4 havi alázat, szerény, türelmes várakozás után 1000—1200 percentet nyerhetne! — Ugyebár ez finom vice nekünk az éhenhalóknak?

Hogy mi közünk nekünk ehhez? Kérdik a galicijai és nem galicijai üzletemberek!

Hogy hogy jövünk mi ahhoz, hogy ezt az óva tegyük? — Nagyon egyszerű!

A vérdíjazat alapján, melyek óva óta puztultak a csatatereten! A honoszerzés alapján, melynél egyetlen galicijai és nem galicijai sem segített nekünk és a hazaszeretet tiszta lángja alapján, melylyel ezt a szent hazát, ennek minden kis gyermekét megakadjuk menteni az éhenhalástól, — a vagyoni tönkretételől, a föld és házbirtoknak — ha még lehet — magmentéséért olyan kezekből, melyeknek a hazához semmi, de semmi joguk és közük sincsen!

Avagy nem a gaz paraziták tették nyomorgóvá az éhezket? vagyontalanná a szegényeket, ruhátlanná a mezteleneket? — Ma a dió, a szappanárak feleségizásával, holnap a posztó, a bór, a cukor, a rizs stb. eldugásával?

S a pénz? Hol vannak a hadikölöső-

nök milliárdjai? Tán a szegény hadisegélyes asszonyoknál? Tán a tisztviselőknél a 35 százalékos javítással? Tán a bevetetlen, munkálatlan földek tulajdonosainál, avagy a háziurak zsebében?

Tessék csak általános nyomozást indítani egyes nevezetesebb helyeken és óriási rejtett kincsekre fognak bukkanni! Amde kötéll kell a törvénybe és más valami egyéb: a törvénytelenül összehalmozott készletek árának megállapítása — a béke időben elfoglalt forgalmi árakban! Tessék csak a diót 50 frrel, a szappant 60 frrel számítani és amikor kifizették az árat: felkötni őket a piacon! Akkor aztán egyezre megszűnik a túrhatalos drágaság és lesz bőven dió, szappan, zsír, gyertya, cukor, méz, szesz stb. Tán még dohány is, szivar is, cigaretta is?

De míg mi csak lamentálunk és közigazgatásunk, igazságszolgáltatásunk a loyaltás nyikorgó kordéján balad: a jó vicceken kacagva meghalunk értetek Galicijaim! Ti pedig néma megvetéssel, de röhögve mondhatjátok a vasutnál — nagyot köpve:

— Pöhü! Groszvardein! Hát ez is város! 2000 percentet startam nyerni egy félév alatt és a nyomorult spiliók 300 zal szurták ki a számat másfél hónapra! — Menjünk tovább! Dabreceaba!

Ebroadj fel magyar társadalom! Mert ha még sokáig alazol: megköltözve, erőltetve ébredsz s míg hazádat megvédik hős fiad a külelenségétől — te elveszed bent — a legnagyobb esatát!

Sirius.

Nagyvárad a koronázáson 1867-ben.

Kevés adat van a városi levéltárban.

Csak természetes, hogy most, midőn az ország a koronázásra készül, általános az érdeklődés szíránt, hogy ment végbe egy fél-századdal ezelőtt a b. e. nagy király koronázása. A fővárosi képeslapok nemcsak az akkori leírását elevenítik fel az 1867-iki koronázásnak, hanem régi képeket is közölnek a nemzet akkori nagy ünnepeiről.

Érdeklődünk, hogy minő módon vett részt Nagyvárad városa annakidején a nemzet nagy örömnünepében. A városi levéltárban található okmányok azonban erre nézve igen kevés adatot tartalmaznak.

Egy eredetben látható táviratban értesíti az udvari kancellária Nagyvárad városát egész röviden, hogy ő felsége koronázása 1867 június 8 án megy végbe Budán.

A város a távirat vétele után rendkívüli gyűlést tartott, amelyen elhatározták, hogy Nagyvárad városa hódoló küldöttséggel vesz részt a koronázás ünnepein; fellebögőzék a várost; továbbá felkérték Szaniszló Ferenc r. kath. püspököt, a gör. kath. püspököt, a református esperest, a gör. keleti, ág. evangélikus felakozeteket és a rabbit, hogy a koronázás napján a templomokban hálafeladó istentiszteleteket tartsanak.

Érdekes a megemlékezésre, hogy azok közül, akik részt vettek a város ezen rendkívüli közgyűlésén, továbbá akik a város hódoló küldöttségében Budára utaztak, ma már senki sem él.

A város levéltárában, legalább az eddigi kutatások eredménye szerint, semmi egyéb adatra nem találtak, ami bővebb felvilágosítást nyujtana akár az előzetes intézkedésekről, akár szokról az ünnepekről, am-

lyeket Nagyvárad a koronázás alkalmából rendezett.

Pedig öreg emberek elbezzólése szerint Nagyvárad a koronázás alkalmával is kivette részét a nemzeti örömből. Ökorsütés, népünnepély, bál volt a fellobogózott városban.

Jótárgyalás Márkus Bernáték hünygyében.

A nagyvárad királyi törvényszék gyoraitott ügyekben ítélkező tanácsa Szöllőssy Gyula tanácselnök vezetésével tegnap kezdte meg Márkus Bernát és társai megvesztelési ügyének tárgyalását.

Az ötös bíróság tagjai voltak: Tátray Kálmán, Szeőke Lajos, dr. Rávész Gusztáv, Szachó Károly, jegyző: Széles István, ügyész: Medvigy István.

Védők: Dési Géza dr. (Márkus Bernát, Márkus Bernátné, Dobos Jenőné, Márkus Paula védője, Gáspár Miksa dr. (Nagy Bertalan), Fried János dr. (a fiatskornó).

Elnök megnyitja a tárgyalást a megállapítja a vádlottak személyazonosságát. Nagy Bertalan hercei születesű, ref. nős, volt ügyészégi címzetes főhírhírdő, jelenleg letartóztatva.

Márkus Bernát 50 éves, nős, tár. marhákereskedő.

- Mennyi a vagyona?
- Ugy 50 000 korona.
- Volt katona?
- Igen, a 19. tüzérezredben.

Márkus Bernáté Sinkovits Róza szintén 50 000 korona vagyonnal rendelkezik. Öt gyermeke van.

Dobos Jenőné Márkus Paula 20 éves, gyermeke van, vagyontalan.

Medvigy István ügyész zárt tárgyalást kér, mert kiskorú van a vádlottak közt.

Védők nem ellenzik ezt. Először a vádlottak elcsók a tárgyalást zártnak jelenti ki a hallgatóság elhagyja a termet. Ma valószínűleg ítélet lesz.

A prem. főgimnázium Mária-kongregációjának jubiláris ünnepe

Csak egy szál virágot!

1906 d. e. 8-ika tulajdonképpen egy 1778-ban elszunnyadt intézményt támasztott fel.

Semrecsányi Pál dr. megyéspüspök „főpásztori szíve örömevel” adta az engedélyt a megalapításra, amelynek működését „atyai őrszemmel” fogja kísérni, „amelyhez szép reményeket fűz”. Különös szeretettel hallgatja el Mailáth Gusztáv Károly gróf erdélyi püspök, aki kétszer meglátogatta, továbbá b. e. Vialler József, Fatsor Antal, Lenyi József, dr. Gácz Béla, aki a megalakulása óta a legtöbbször szól az ifjúsághoz és mindig készséggel, szívesen vállalkozott a tagfelavására. Nagyon kedves jelenet volt mindig, amikor az ifjúság a legcsodálatosabb bizalommal vette körül a nagyprépost és alakját, aki a vezető tanár szobájában a felavatás után reggelire összejött ifjúsággal a diákokat megértő humorral beszélgetett. A Mária kongregáció hozta a templomba a Münchenben készült Immaculata szobrot, amely előtt sok lélek öntötte ki áhitatát.

Az egyik legtelemelőbb ünnepe volt az 1907 pünkösd másnapja, amikor az összes osztályokban kitűzte a keresztet és felejt-hetelen jelenet volt, amikor az ifjúság szétvitte az egyes termekbe, ami nagy vihart vert fel Nagyvárad egy bizonyos táborában. Másik jelentős ünnepe volt 1907 dec. 8-án a Palotay Lászlótól ajándékozott zászló felszentelése, amelyen több püspök képviseltette magát a részvétel a váradai káptalan, a bírói és ügyvédi kar, a jogakadémia tanári kara, a hadaprédiskola parancsnoka és növendékei. Széchenyi Miklós gróf megyéspüspök is nagy szeretettel fogadta a Mária kongregáció tisztviselői karát a meleg érdeklődéssel a közvetlenséggel beszélt az ifjakkal, akiknek lelkiéletének emelését egyik legkedvesebb főpásztori gondjának tartja.

Az ifjúság lázas tevékenységgel várja az ünnepet és készül rá a nagy épülésre fog szolgálni, amikor látja, hogy a város egyházi és világi társadalmá oly jelentékenynek tartja az ő ünnepét. Aki teheti, legalább egy szál virágot hozzon a szoborra, hogy az ifjúsággal versenyezve ünnepi hangulatot teremtsen.

Halál a karfa nélküli lépcső alatt.

Az Aradi-úton van Grünberger Bertalané háza, amelynek padlására a korlát nélkül való lépcső vezet fel. Ezen a lépcsőn botorkált a padlás felé Szűcs János favágó, kissé ittaran. Mikor felért a 3-4 méter magas lépcső tetejére, megfogott a lábujját. Szörnyethalt.

Gondatlanságból okozott emberölés vétsége miatt állott tegnap Grünbergerné a törvényszéknek Gyenge Béla elnöklésével ítélkező tanácsa előtt. Vádlott kijelenti, hogy nem vétkes, a lépcsőt mindenki baj nélkül használta eddig. Ötven Szűcs Jánosné beismeri, hogy férje kissé részeg volt és elgyengült, mikor felment a lépcsőn. Nem kívánja a vádlott megbüntetését.

Elnök megállapítja az iratokból, hogy a ház ez előtt 4-5 évvel épült s akkor a városi mérnöki hivatal és az építkezésekre felügyelő bizottság a padláslépcsőt karfanélkül engedélyezte, mert az udvar szűk, bár a szabályrendelet karfát ír elő.

Közli tovább, hogy a szemleiratokat kérte a várostól, de az nem küldte meg, pedig ebből lehet megállapítani, hogy a felülvizsgálatnál mi történt.

Dr. Bolza Alfons gróf ügyész a vádat fenntartja.

Weiszberger Lipót dr. védő felmentést kér. Van egy tiszti orvosi bizonyítvány, amelyet Nemes Áron dr. állított ki s azt mondja, hogy agyrázkódás következtében állott be a halál, de ezt nem személyes tapasztalatok alapján állítja a tiszti orvos, hanem a beteg kezelőorvosától hallotta a bizonyítvány szerint. A szerencsétlenül járt ittas volt s így történt a baj. Olvasta Az Est-ben a legújabb esetet, hogy egy pálcátetés után megbalt egy asszony s a boncolás kiderítette, hogy szív-görös vetett véget életének, nem az ütés. Boncolás nem volt s így nincs súlya a bizonyítványnak.

A bíróság a vádlottat felmentette.

HIREK

* **A harangok meghuzása a bukaresti győzelem öröme.** A Budapesti Tudósító jelenti: Tekintettel arra, hogy az országos gyásza miatt a gyászlobogók nem vonhatók be, intézkedés történt, hogy holnap déltizenkettő és egy óra között a fővárosban és vidéken valamennyi templomban Bukarest és Floesti elfoglalásának öröme a harangok megkonduljanak.

* **Mangra Vazul metropolita a főrendiházban.** A főrendiház igazoló bizottsága tegnap tartott ülésén igazolta Mangra Vazul nagyvezetési metropolitát, illetve intézkedett a főrendiházba való meghívása iránt. Mihelyt a metropolita megkapja a főrendiházba szóló meghívást, azonnal lemond a magyarországi kerület képviselői mandátumáról. Így a közel jövőben választás lesz a magyarországi választókerületben.

* **Bukarest bevételének híre Nagyváradon.** Tegnap este negyed 8 óra után érkezett meg budapesti tudósítótól a legelső hír Nagyváradra Bukarest bevételéről. Azonnal plakátokba aduk tudtára a közönségnek a nagy eseményt, amely városzerte óriási örömet keltett. Az emberek élénken tárgyalták a győzelem híreit, a katolikus papnevelőkön dr. Vučkics Gyula kanonok rövid hazafias beszédében adta tudtára a növendékeknek az örömhírt, amelyet kitörő éljenzéssel fogadtak.

* **Csoportvezetői értekezlet.** A Kath. Népszövetség csoportvezetői vasárnap, 10 óra d. u. fél 4 órakor a Népszövetségi Hitelesítőbizottság helyiségében értekezletet tartanak, melyre egy a csoportvezető urak és hölgyek, mint ez alkalommal a csoportvezetők nejeinek is szíves megjelenését kéri. Az értekezleten u. i. megjelennek a Kath. Nővédő Egyesület küldöttei is és a csoportvezetői értekezlettel tagnak megállapodásra jutni az anya- és eszeszművelés részletes kivételére, a leánykörök fejlesztésére, a házi cipőkészítő tanfolyamra. Ezeket a témákat a Nővédő Elylet kiküldöttei fogják ismertetni. A Népszövetségnek a Nővédő Egyesülettel való az együttműködése a szociális akció terén a legszebb sikert fogja jelenteni. Az értekezleten megvitattás tárgya lesz a hadikölesnök, a tagsági díj, a karácsonyi pásztorjáték, az V. évtársulat ügye is. Tekintettel az ugyanazon nap d. u. 5 órakor kezdődő vatító estercs az értekezlet fél 4 órakor kezdődik, amikorra pontos megjelenést kér az igazgató.

* **Thallóczy végrendelete.** Budapestről jelentik: Thallóczy Lajos végrendeletét ma bontották fel. Egész ez a kötetből álló bécsi könyvtárát, ugyancsak Jaseban levő birtokát Budapestnek hagyományozta, azzal a kikötéssel, hogy a birtokon művésztelepet kell létesíteni, ahol elhelyezést nyernek a budapesti művészek otthona. Iratait és munkáit a belügyminiszteriumnak hagyományozta.

* Kongregációs élet. Szakosztály gyűlést tart az Urnók Mária Kongregációja ma délután fél 5 órakor a Kath. Kőr tanács-teremben.

Az Urnók Mária Kongregációja közös sz. áldozást tart 8 óra 8 órakor a prem. templomban. A vezetőség tisztelettel kéri a tagokat, hogy éremmel háromnegyed 8-ra gyűlekezzenek a sz. misére.

* Elkészült a családi pótlékra vonatkozó javaslat. Szűcs Géza városi főszámvevő elkészítette a városi alkalmazzottak családi pótlékának kiterjesztésére vonatkozó javaslatát. A javaslat szerint mindazok a városi tisztviselők, akik két főnél több családtagjukat tartják, az 1913. éviől kezdődőleg családi pótlékban részesítendőek, ilyen tisztviselő van 11 s az e címen esedékes összeg 8900 K; 1917-től kezdődőleg évenként továbbá kiterjesztik a családi pótléket mindazokra a városi tisztviselőkre, akiknek háromnál több gyermekük van; ezeknek 1915. júl. 1-től a háború tartamára jár a családi pótlék. Ilyen van 28 tisztviselő 50 gyermekkel; ez igényel 9500 koronát, 1917-től évenként: most tehát kifizetés alá kerül 18450 K, melyet a osztorozási alaphoz fognak kölcsön venni; s mivel az idevonatkozó közgyűlési határozatot a miniszter már jóváhagyta, csak a fedezet kijelölésére vonatkozó részében kell azt jóváhagyni, melynek a sürgős keresztülvitelét dr. Cziffra Kálmán főispán megígérte az illető tisztviselőknak, akik így Karácsonyra mégis csak hozzájutnak a mai kor legjogosabb pótlékához.

* Cégvezetői kinevezés. A Bihar megyei Takarékpénztár igazgatósága az intézetnek 20 év óta kiváló, érdemes főtisztviselőjét, Szász Gyulát cégvezetői jogosultsággal ruházta fel.

* A Kath. Népszövetség vetítőestéje. Vasárnap, e hó 10-én délután 5 órakor a Katholikus Kőr Szent László termében a Katholikus Népszövetség vetítőestét rendez, melyen pompás képekben Szibériát fogják bemutatni. Szibéria ma szomorúan aktuális lett ránk magyarokra is, sok hadifogoly katonánk szenved a szibériai fogolytáborokban. Az előadást dr. Papp Károly a Népszövetség helyi igazgatója tartja. Utána a következő mozgó képek kerülnek műsorra:

1. A Ganges mentén (színes). 2. Az álomszuzsi büntetése (humoros). 3. Duci bácsi terebélyes vetélytársa (humoros). 4. Polidor pupos felesége (humoros). 5. A kígyók élete (Természet után). 6. A párbeszéd (humoros)

Belépti jegy a Katholikus Népszövetség és a Katholikus Kőr tagjai, valamint hozzátartozóik részére 20 fillér, az általuk meghívottak részére 40 fillér. Az előadás délután 5 órakor kezdődik.

* Háborús kárkövetelések bejelentése. Az ellenséges államokból hazabocsátott magyar állampolgárok visszahagyott ingóságaiiban esett károk bejelentése tárgyában a rendőrség a következő hirdetményt adta ki: Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala felhívja mindazokat, akik a háború kitörése óta valamelyik ellenséges államból ingóságuk hátrahagyása után hazabocsátáltak, hogy esetleges kárköveteléstük érvényesítése végett a rendőrkapitányi hivatalnál (I. emelet, 7.) ezen hirdetmény közlésétől számított 15 nap alatt jelentkezzenek. Nagyvárad, 1916. december 6-án. — Rendőrkapitányi hivatal.

* A Kath. Nővédő Egyesület felhívása. Erdélyben órlási a szükség az üzletek kifosztása miatt. A misszió nővérek Erdélyt beutazták és személyes tapasztalatuk bizonyítja, hogy a közönséges házi eszközökben (konyhadény, evőeszközök és asztalneműk) a legnagyobb nélkülözéseket szenvedik, a beszerzésük nagyon nehéz vagy nem lehetséges. Szánjuk meg a szegényeket, nézzünk körül a házban, nem tudnánk-e találni, amivel segíthetnénk rajtuk. Aki teheti küldje be a Kath. Nővédelmi Hivatalba (Teleky-utca 13), amely a Szociális Misszióársulat által mindent a rendelkezési helyére juttat. A Kath. Nővédő Egyesület elnöksége.

* Az ötödik magyar hadikölcsönre a Hungaria cipőgyár r. t. 150 000 koronát, a Bihar megyei Takarékpénztár 100 000 koronát jegyzett és ezzel a cipőgyár hadikölcsönkötvény birtoka 400 000 koronára, a Bihar megyei Takarékpénztár 300 000 koronára emelkedett.

* Megvételre keresek egy vagy két puhafa festett szekrényt. Cim a kiadóhivatalban megtudható.

* Megbízható ügyes asszonyok lapkihordóknak felvételnek. Jelentkezni kell a kiadóhivatalban.

* Gyönyörű rózsás arc a nő legszebb díszje. Az első ránc a szép asszony első igazi bánata. Adjunk tehát neki módot hogy elűntethesse. Elég ha a megbecsülhetetlen Y-PO crémet és szappant használja melytől a bőr visszanyeri ruganyosságát eltűnteti a ráncokat, szeplőket, mitesereket, májfoltokat, pattanásokat és bőr vörösséget. Kapható: Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B. Rimánóczy palota.

* Egy csinos íróasztal megvételre kerestetik. Cim a kiadóhivatalban.

* Megfagyott széltől kivörösödött arc, orr, kéz ápolására és fehéritésére gyors és biztos hatása a Harmatlej créme és hozzávaló szappan. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi ut 7/B. Telefon 13-02.

* Felfüggesztett NOXIN biztos asz-Árs 1 korona 80 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

SZÍNHÁZ.

Hetiműsori

Csütörtök: Királynőm . . . meghalok érted.

Péntek délután: Nebátvirág.
Péntek este: Zsába (E. Kovács Mariska felféptével.)

Szombat délután: Suhanc. (A oimszerephén Biller I. é.)

Szombat este: Egy magyar nábob.
Vasárnap délután: Ártatlan Zsuzsi.
Vasárnap este: Névtelen asszony.

URANIA mozgó- színház	Csütörtök Szerencsétlen házasság dráma 3 felv.
	Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünneppan 3 órakor és hétköznapokon 5-kor.

APOLLÓ mozgó- színház	Csütörtök Hegyek ura történet 5 felv.
	Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünneppan 3 órakor és hétköznapokon 5-kor.

VIGADÓ mozgó- színház	Csütörtök Pitsburgi nagybácsi vizjáték 3 felv.
	Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünneppan 3 órakor és hétköznapokon 5-kor.

SZERKESZTOI POSTA.

Karácsonyi számunkra szánt dolgozatokat szíveskedjenek t. munkatársaink f. hó 12-ig hozzánk juttatni. Lapunk oly nagy példányszámban jelenik meg, hogy a melléklet elkészítését korábban kell munkába vennünk.

NYILTÉR.

Karácsonyi vásár

Heti árjegyzék:

China ezüst kenyér kosár . . .	4 K
China ezüst cukor tartó . . .	4 K
China ezüst vaj tartó . . .	4 K
China ezüst cukor kosár . . .	4 K
China ezüst dohányozó készlet . . .	4 K
Vizes készlet 6 személyre . . .	4 K
Boros készlet 6 személyre . . .	4 K
Likőrös készlet 6 személyre . . .	4 K
Söröskészlet 6 személyre . . .	4 K
Tésztakészlet 6 személyre . . .	4 K
Befőttös készlet 6 személyre . . .	4 K
Teás készlet aranyozással 6 személyre . . .	12 K
Kávés készlet aranyozással 6 személyre . . .	12 K
Mocca készlet aranyozással 6 személyre . . .	12 K
Mosdó készlet fayencia . . .	10 K
Fűszer készlet állványossal . . .	10 K
Cigaretta ezüst készlet . . .	10 K
Ebédli készlet aranyozással 6 személyre . . .	24 K

Evőeszközök, kávéházi felszerelések, vendéglői felszerelések

Répkerepezés, ablak üvegezés gyorsan, előnyös árban készül.

KOMLÓS TESTVÉREK

üveg nagykereskedés
Zöldfa-u. 13. Telefonszám 372.

Főszerkesztő: Dr. KRÜGER ALADÁR
Felelős szerkesztő: Dr. PAPP KÁROLY

MEGNYILT

a „PARK“ nagyáruház

harisnya osztálya (Rákóczi-ut 5.)

Mélyen leszállított árak!

14 napig tartó nagy karácsonyi vásár!!

Női harisnya gyapju, flor és musselin.

Flor párja:	3·10, 3·40, 3·90, 4·50. kor.
Musselin párja:	3·40, 3·80, 4·50, 5·—.
Gyapju párja:	5·—, 6·—, 7·—.

Férfi harisnya pamut, gyapju és flor.

Jóminőségű pamut párja:	1·30, 1·50, 1·96, 2·16. kor.
Jóminőségű gyapju párja:	5·—, 6·—, 7·—.
Cerna flor párja:	2·—, 2·60, 3·40.

Gyermek harisnya, prima minőségű pamut nagyságoként párja: 1·50, 1·75, 2·—, 2·25, 2·50, 2·75, 3·—, 3·25, 3·50, 3·75. kor.

Glasse férfi és női keztyű minden színben, igen jó minőség párja 6·—. Őszi női és férfi keztyű teget-fehér, fekete fehér, fehér fekete jó minőség párja 4·50. kor.

Csavargamasehni 6 kor. Gyapju női kabát 40 kor. Férfi sweater gyapju 26 korona.

Nagy választék zsebkendőkben és mindenféle kötöttáru cikkekben.

SZIGORUAN SZABOTT ÁRAK!

Nagy karácsonyi vásár!

a „HÓFEHÉRKE“ harisnyaáruházban

Szent László-tér, Sas-palota.

Előrehaladott idény miatt téli árak mélyen leszállított árakban:

Női gyapjukabát	28·—, 30·— K
Lélekmelegítők	5·—, 6·—, 8·—, 10·—
Férfi sweater gyapju	13·—, 16·—, 24·—
Prima gyapjuing és nadrág	10·—, 11·—, 13·—
Téli férfiharisnya	1·60, 1·90, 2·30, 3·—, 4·—
Női téli harisnya	1·96, 2·20, 2·60, 3·—, 4·—
Téli női keztyű	—·90, 1·—, 1·20, 1·96, 3·—
Csavar lábszárvédő prima	5·—, 6·—, 7·—

Nagy occassio zsebkendőkben alkalmas karácsonyi ajándék!

Női prima pamutzsebkendő tet.	6·—, 8·—, 10·— K
Női prima cernazsebk tet.	11·—, 13·—, 16·—, 20·—
Női himzett jóminőségű tet.	10·—, 12·—, 14·—

Leszállított árak folyó hó 20-ig érvényesek!

IZSÁK LIDIA
elsőrendű tűzőszalonNagyvárad,
Nagy Sándor-u. 1.Park-szálloda
ületében.

Fűzőket a legelső divat szerint 2 óra alatt elkészítünk, kész fűzőkben egyenes tartók, melltartók és háskötőkben nagy választék. Fűzőket választás végett vidékre is küldünk, tisztításokat és javításokat pontosan elkészítünk. Szilgietei színház művészetiinek egyedüli szállítója.

:: Telefon: 11—53. ::

Jó polgári házi koszt

kapható jutányos áron, úgy kihordásra, mint bent kosztosra. Teleky-utca 62-ik szám alatt

Burik Józsefnél.

Felhívás.

A nagyváradai Templomüveg-festészeti, Üvegcsiszoló és Tükörárugyár Rt. 1916. november 19-én Nagyváradon tartott közgyűlésén a részvénytársaság feloszlását illetve felszámolását határozta el. Felszámolókulmegválasztottak: Sztarill Ferenc, Balázsovits Jenő, Debreczy Imre és dr. Papp Károly ügyvéd nagyváradai lakosok.

Felhívjuk ezért a részvénytársaság esetleges hitelezőit, hogy ezen közléstől számított hat hónap alatt követeléseiket érvényesítsék, mert különben a felszámolást követeléseikre tekintet nélkül fogjuk eszközölni.

A Nagyváradai Templomüveg-festészeti, Üvegcsiszoló és Tükörárugyár részv.-társaság igazgatósága.

Kiadó. Arany János-utca 7. sz. házban egyedülálló 4 szobás modern lakás fürdő szoba és egyéb mellékkel 1917 május 1-re átkezelhetni a Polgári Takarékpénztárnál. Kossuth-utca.

Szent László-nyomda, részvénytársaság Nagyvárad.

Eladó gépszij.

Különböző szélességű (30 cm.—5 cm.) összesen körülbelül öt métermázsza borszij, egy tömegben eladó. Közvetítők az eladó részéről díjazásra nem számíthatnak. Cim a kiadóhivatalban.

Harisnya, tricó, keztyű.

Svetterek, kabátok, lélekmelegítők, gyermek kötött ruházatott, valamint az összes kötöttáru cikkek, legelőnyösebb árakban beszerezhetők, az általános elismert szolid és jó áruból hirneves

Hungária Harisnyaáruház
a Sas Passage főbejáratánál.

Kéretik cégünket összenemtővesztési